

İBADETİN TAM OLMASI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili kardeşlerim!

Değerli Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyicileri! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Ramazan'ın son gününe geldik. Cenâb-ı Hak bizleri de bu güzel ayın kadr u kıymetini bilip, sevapları çok olanlardan, kazananlardan eylesin... Aciz, nâçiz, eksikli, kusurlu, hatalı ibadetlerimizin hatasına, kusuruna, eksiğine nazar buyurmayıp, tam, hattâ etemm, yâni en tam şekilde kabul eylesin... Bizi nice nice mübarek günlere, Ramazanlara sağlıklı, afiyetle eriştiresin... Rahmetine mazhar eylesin... Dünyada ahirette sizleri, bizleri bahtiyar eylesin...

İ'tikâfa giren kardeşlerimizin o güzel ibadetlerini kabul eylesin... Kalblerini pürnur eylesin, feyizlerini çok eylesin... Bayrama maddeten ve mânen kârlı, sevaplı, ecirli, tertemiz çıkmayı nasîb eylesin... Her iki yönden de, tam mânâsıyla bayram nasîb eylesin...

Dünyanın üzerindeki mağdur, mazlum, mahzun müslüman kardeşlerimizi de kederlerden, üzüntülerden, dertlerden kurtarsın...

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Hastalarımıza şifâ, dertlilerimize devalar
ihsân eylesin... Geçmişlerimize rahmeylesin,
kabirlerini pürnûr eylesin...

Tabii, bu ibadetleri güzel yapabilmek çok zor...
Hattâ Cenâb-ı Hakk'ın dergâhına lââyık ibadeti
yapmağa hiç kimsenin gücü yetmez diyebiliriz.
Şeyh Sa'dî *Gülistan*'ın başında güzel ifadeleriyle
beyan ediyor:

بَنْدَه هَمَانُ بَه كِه زِ تَقْصِيرِ خَوِشِ

عُذْرُ بَه دَرْگَاهِ خُدَايِ آوَرْدُ

وَرْنَه سَزَاوَارِ خُدَاوَنْدِشِ

كَسْ نَتَوَانْدُ كِه بَه جَايِ آوَرْدُ

*Bende hemân bih ki zi taksîri hîş
Özr be dergâh-ı Hudây âvered
Verne sezâvâr-ı Hudâvendiyêş
Kes ne-tevâned ki becây âvered*

[Kulun kendi kusurundan dolayı dergâh-ı ilâhîden
özür dilemesi en iyisidir. Yoksa hiç kimse Allah'a
şükür borcunu lââyık olduğu şekilde ödeyemez.]

Yâni eksiğimizle, kusurumuzla, hatalı şey
yaptığımızı itiraf ederek, tevazuu takınmamız
lâzım geldiğini hatırlatıyor. “Yoksa, Cenâb-ı
Hakk'ın dergâhına lââyık ameli kimse yapamaz!”
diyor.

Tabii, doğru bir düşüncedir. Eksiğimiz,
kusurumuz çoktur. Allah-u Teâlâ Hazretleri

eksiğimize kusurumuza nazar eylesin...
Namazlarımıza, teravihlerimize, oruçlarımıza,
Kur'an kıraatlerimize, zikirlerimize fazl u
keremiyle çok büyük sevaplar ihsân eylesin...

Bir geceye bir ömür bereketi verdiği gibi,
ihlâs ile bir *Lâ ilâhe illa'llâh* diyeni cennetine
sokacağını vaad ettiği gibi, bizim de bu az
ibadetlerimizi, onun çok çok rahmetine, engin
rahmetine ermeye vesîle eylesin...

a. İbadetin Tam veya Eksik Olması

Ebü'l-Yüsr Hazretleri'nden, Hanbelî mezhebinin
müçtehidî, büyük alim, aynı zamanda büyük
hadis bilgini Ahmed ibn-i Hanbel (Rh.A) kitabına
almış ki, Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i
şerifinde şöyle buyuruyor:¹

مِنْكُمْ مَنْ يُصَلِّي الصَّلَاةَ كَامِلَةً وَمِنْكُمْ مَنْ يُصَلِّي
النِّصْفَ وَالثُّلْثَ وَالرُّبْعَ حَتَّى بَلَغَ الْعُشْرَ
(حم. عن أبي اليسر)

RE. 450/2 (*Minküm men yusalli's-salâte
kâmileten*) "Sizden öyleleri vardır ki, namazı
kâmil olarak, tamı tamına, dört dörtlük kılar."
Yâni beşerin aczi, tâkatinin sınırlılığı belli;

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.427, no:15561; Beyhakî, *Sünenü'l- Kübrâ*, c.II, s.281, no:3342; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.212, no:613; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.106, no:934; Ebü'l-Yüsr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.850, no:20012; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XXII, s.66, no:24329.

içinizden bazıları namazı emrolunduğu üzere, Cenâb-ı Hakk'ın razı olduğu şekilde tam kılar. Ama herkes böyle tam kılamaz. (*Ve minküm men yusalli'n-nısf*) “Sizden bazıları vardır, yarım kılar.” Yâni tam değil, yarısı zâyî olur. (*Ve's-sülüs*) “Kimisi üçte bir kılar. (*Ve'r- rubu'*) Kimisi dörtte bir kılar.” Dörtte bir, yüzde yirmi beş demek. (*Hattâ belağ'a'l-uşr.*) “Kimisi onda bir kılar.” Yâni, yüz yapılacak şeyi, yüz yerine on yapıyor. Tam not yüz iken, on alıyor. Tabii çok az bir şey.

Namaz böyle olduğu gibi, oruç da böyledir, diğer ibadetler de böyledir. Bu neden oluyor?.. İnsanların ibadetlerinin kabulünün böyle farklı olması, ibadeti ifasının tam veya yarım, veya çok zayıf olması nedendir?.. İrfanlarındandır. Yâni, âriflik derecelerinin az veya çok olmasıyla alâkalı bir şeydir. Şuuru tamsa, kalbi sâfi ise, ihlâsı bütün ise, kendini ibadete tam veriyorsa, gönlünü dağıtmıyorsa, aklını başka yerlere kaydırmıyorsa, huşû ile kılıyorsa, takvâli ise; o zaman tam alır. Ama, namazda aklına başka şeyler getirirse, aklını başka şeylerle meşgul ederse, çevresine bakarsa; o zaman az olur. Veyahut takvâ ile kılmazsa, huşû ile kılmazsa, daha azalır.

Hattâ başka hadis-i şeriflerden biliyoruz ki, namaz insanı Allah'a yaklaştırır ama bazı namaz vardır ki Allah'a yaklaştırmaz; kılış tarzının kötü olması ve kötü maksatla kılınması gibi durumlardan dolayı Allah'tan uzaklaştırır. Adam namaz kılar, Allah'tan uzaklaşır. Çünkü

riya ile kılıyor, çünkü gösteriş için kılıyor, çünkü menfaat için kılıyor, çünkü çok kötü birtakım fikirler ve duygular taşıyor. Onun üzerine böyle Allah'tan uzaklaştırır.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²

رَبِّ صَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ صِيَامِهِ الْجُوعُ وَالْعَطَشُ وَرَبِّ
قَائِمٍ حَظُّهُ مِنْ قِيَامِهِ السَّهَرُ

(حم. خز. ع. هب. ق. كر. عن أبي هريرة؛ طب. عد. عن ابن عمر)

(*Rubbe saîmin hazzuhû min sıyâmihi'l-cûu ve'l-ataş*) “Nice oruç tutan vardır ki, akşama aç ve susuz kalmaktan başka eline bir kâr girmez! (Ve *rubbe kâimin hazzuhû min kıyâmihi's-seher.*) Nice geceleyin kalkıp namaz kılan vardır; kalktı, abdest aldı, kıldı ama, uykusuz kalmaktan başka eline bir şey geçmez.” Yâni, kabul olmuyor.

---

² İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hâkim, *Müstedrek*, I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

Onun için, muhterem kardeşlerim, iyi müslümanın, şuurlu müslümanın, dikkatli müslümanın ne yapması lâzım?.. “Yaptığım ibadetlerin makbul düşmesi için, Cenâb-ı Hakk’ın indinde kabule mazhar olması için nelere dikkat etmem lâzım?” diye bunu araştırması, soruşturması, mutlaka öğrenmesi lâzım!.. Çünkü akıntıya kürek, boşuna gayret olmasın, yerinde saymak olmasın, zayıt olmasın, kuma su dökmek gibi olmasın diye.

“—Ben namaz kılıyorum, şu namazın makbul olması için neler lâzım?.. Oruç tutuyorum, orucun makbul olması için neler lâzım?..

Ramazan’a giriyoruz, çıkıyoruz neler lâzım?..” diye bunları sormak lâzım!..

Bunları, yâni bir ibadetin makbul olması için neler gerektiğini, ben kitaplarımızda bahis konusu ettim. Eğer evinizde *İhyâ-yı Ulûm* varsa, oradaki “İbadetlerin Afetleri”, yâni “İbadetlerin kabul olmamasının sebepleri nelerdir?” diye anlatan bölümlere bakarsanız, oradan da öğrenebilirsiniz. Etrafınızdaki ârif, bilgin zâtlardan sorup, onlardan da öğrenebilirsiniz.

Aman boşuna zayıt olmasın, yazık olmasın, bir çuval incirberbat olmasın!.. Emekler heder olmasın, gayretler boşa gitmesin!.. Onun için, çok dikkatli olmanızı dilerim. Bir de, inşâallah Cenâb-ı Hak gayretlerimizi boşa çıkartmamıştır diye, Cenâb-ı Mevlâ’dan kusurlarımıza rağmen ibadetlerimizi kabul etmesini dilerim.

b.Allah'ın Kitabı, Sünnet ve Sahabe

Bu sayfada açılmış olan diğer bir hadis-i şerif, İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş:³

مَهْمَا أُوتِيتُمْ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَالْعَمَلُ بِهِ وَاجِبٌ لَا
عُذْرَ لِأَحَدٍ فِي تَرْكِهِ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِي كِتَابِ اللَّهِ
فَسُنَّةٌ مِنْ مَنِي مَاضِيَةٍ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ سُنَّةً مِنْ مَنِي مَاضِيَةٍ
فَمَا قَالَ أَصْحَابِي إِنَّ أَصْحَابِي بِمَنْزِلَةِ النُّجُومِ فِي
السَّمَاءِ فَأَيُّهَا أَخَذْتُمْ بِهِ إِهْتَدَيْتُمْ وَاخْتَلَفُ
أَصْحَابِي لَكُمْ رَحْمَةٌ

ق . فى مدخل عن ابن عباس، و سليمان ضعيف؛ خط. كر. والديلمى عن جويرة؛
وسليمان عن ابن عباس

RE. 450/7 (*Mehmâ ûtîtüm min kitâbi'llâhi fe'l-amelü bihî – vâcibün– lâ uzre li-ehadin fî terkihî; fein lem yekün fî kitâbi'llâhi fesünnetün minnî mâdıyetün; fein lem yekün sünnetün minnî mâdıyetün femâ kâle ashâbî; inne ashâbî bi-menzileti'n-nücûmü fi's-semâi, feeyyühâ ehaztüm bihî, ihtedeytüm; ve'htilâfû ashâbî leküm rahmetün*)

Bu hadis-i şerif güzel konuları bize hatırlatıyor. Umûmî kuralları öğreneceğiz bu hadis-i şerifi

³ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXII, s.359; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.160, no:6497; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.349, no:1002; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.65, no:153; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.75, no:24355.

dinleyince... Deylemî, Hatîb- i Bağdâdî, İbn-i Asâkir rivayet etmişler, çeşitli kaynaklarda var. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*Mehmâ ûtîtüm min kitâbi'llâh*) “Allah’ın kitabından size neverilmişse, ne emrolunmuşsa, hüküm ne ise, ne buyrulmuşsa, o buyrulan şeyden geri durmak olmaz. (*Fe’l-amelü bihî vâcibün*) Onunla amel etmemiz şarttır. (*Lâ uzre li-ehadin fî terkihî*) Allah’ın kitabındaki emrini terk etmek için, hiç kimsenin mâzereti kabul olmaz.” Mâzeret yoktur, Allah’ın emridir, akan sular durur; Allah’ın emrini dinleyeceksiniz.

Türkiye’nin yüzde doksan dokuzu müslüman... Evet, güzel... Dünyanın bir buçuk milyar insanı müslüman... Tamam... Bunun için ne yapması lâzım müslüman olanların?.. Allah’ın kitabını iyi öğrenmesi lâzım!..

Okuduğumuz sûreleri seviyoruz; Yâsin okuyoruz, İhlâs okuyoruz, Amme okuyoruz... Okuyorsunuz, mânâsını bilmiyorsunuz! Fâtiha’yı okuyor, mânâsını bilmiyor. Eğiliyor, “*Sübhâne rabbiye’l-azîm*” diyor, “*Rabbenâ ve leke’l-hamd*” diyor, namaz kılıyor, hiç bir kelimenin anlamını bilmiyor. Nasıl bilmeden bu işler yapılır, yıllar nasıl geçer? Niye öğrenmez Cenâb- ı Hakk’ın ifadesini bir müslüman?.. Şaşılacak bir şey... Ne kadar gayretsizlik, ne kadar gevşeklik, ne kadar ayıp!..

Allah hepimize utanma duygusu versin, hayâ duygusu versin... Yaptığımız eğrilikleri anlayıp,

onlardan kurtulmayı nasîb eylesin... Çok ayıp! Allah'ın kitabını öğrenmemiz lâzım!..

(Fein lem yekün fî kitâbi'llâhi) “Eğer Allah'ın kitabında bir konuda bir bilgi, bir hüküm yer almamışsa, o zaman *(fesünnetin minnî mâdiyetün)* benden icrâ olunmuş bir sünnet, benim yapmış olduğum bir sünnet geçerlidir.”

Yâni bir insan, iyi bir müslüman olarak, önce Allah'ın kitabının ahkâmını öğrenecek ve onu uygulayacak. Bir şeyi yapıp yapmamak hususunda nasıl yapayım diye araştırırken, sorarken, istişare ederken, önce Allah'ın kitabına bakacak, “Orada o konuda bilgi var mı?” diye... Varsa, onu yapacak. Yoksa, “Sünnette var mı?” diye araştırarak, sünnet-i seniyyede onun hükmünü bulacak, onu yapacak. Kaynakların sıralanışı böyle; önce Allah'ın kitabı, sonra Peygamber Efendimiz'in sünneti...

(Fein lem yekün sünnetün minnî mâdiyetün) “Eğer benden sâdır olmuş, vârid olmuş bir sünnet yoksa o konuda; bulamamışsa, mevcut değilse; *(femâ kâle ashâbî)* o zaman benim ashabımın söyledikleri, kâil oldukları, kanaat getirdikleri, meylettikleri, tercih ettikleri şekilde hareket etsin bir kimse...”

Neden?.. Ashabın sözleri de önemli! Çünkü onlar mekteb-i Rasûlüllah'tan yetişmişlerdir, o mektebin mezunlarıdır. Onlar çok yüksek şahsiyetlerdir. Rasûlüllah'tan güzel güzel öğrenmişlerdir dinin aslını, sözlerini de ona göre söylerler. Onların sözleri önemlidir.

(*Inne ashâbî bi-menzileti'n-nücûmü fi's-semâ'*) “Benim ashabım gökteki yıldızlar gibidir.” (*Feeyyühâ ehaztüm bihî ihtedeytüm*) Eskiden denizde, çölde, dümdüz, başka alâmet olmayan yerde, yıldızlara bakıp da yıldızlardan yönlerini tayin edip giderlerdi. “Şaşırılacak, geniş, alâmetsiz yerde, bir insan da ashaba bakarsa, yıldızlara bakıp yönünü bulan insan gibi, hangisine baksa yönünü bulur.”

(*Ve'htilâfü ashâbî leküm rahmetün*) “Ashabım bir konuda ihtilaf etmişlerse; ‘Şu şöyle yapılabilir.’ demişse birisi; ötekisi de, ‘Hayır yapılamaz!’ demişse; bu ihtilaf, farklılık, sizin için bir genişliktir. İsterseniz onu yaparsınız, isterseniz ötekisini yaparsınız; bu da bir rahmettir.”

Ashabın böyle kanaat olarak, dînî görüş olarak, samîmî kanaatinin farklı olması zararlı bir şey değildir; bir genişliktir, vüs'attir. İsteyen onu tutar, uygular; isteyen ötekisini uygular. İkisi de tamamdır. Çünkü onlar iyi niyetle karar verdiği için, Allah onların kararlarını sever. Müctehid hata etse bile, yine ecir alır.

Demek ki, ashab-ı kirâmı da iyice öğrenmemiz lâzım! Ben size geçtiğimiz bir sohbette demiştim ki, bizim dergilerimizin hediye ettiği *Sahabe Hayatından Tablolar* kitabını, bu Ramazan'da i'tikâfa giren kardeşlerimiz ve diğer kardeşlerimiz okusunlar dedim. Tabii sahabe-i kiram –*rıdvânu'llâhi teâlâ aleyhim ecmaîn*– hazerâtıyla ilgili daha başka güzel çeşitli kitaplar vardır. Araştırın, belki sizin kütüphanenizde de olabilir. Kitapçılara sorun!

“—Hangisi var bu konuda, hangisini tavsiye edersiniz?” diye bizim sevdiğimiz dindar, ihvânımızdan, bu konuda bilgili kitapçı kardeşlerimize sorun!

Ashâb-ı kiramı öğrenmek lâzım! Ben çok istifade ettim ve çok faydalı gördüm. Ashab-ı kiramın hayatı ve davranışları, bizim için fevkalâde kolay anlaşılabilen tablolar oluyor ve insan ölçüyü çok güzel anlıyor:

“—Tamam, demek ki Allah’ın sevgili bir kulu böyle davranıyor, böyle yapmak lâzımmış.” diye yolu güzel buluyor.

Hattâ büyüklerimizden birisine, sanıyorum Yusuf-u Hemedânî KS Efendimiz’e demişler ki:

”—Efendim evliyâullah varken, onlardan istifade ediyoruz. Ulemâ, fuzalâ, urefâ; yâni hem bilgililer, hem alimler, hem kalp gözleri açık, hem de dînî bilgileri çok iyi biliyorlar... Onlar olmadığı zaman, onlarsız kalırsak bir yerde, veya onlar vefat ederse, ne yapalım?..”

Demiş ki:

“—Her gün —ben şu anda rakamını tam hatırlayamayacağım, gâlibâ altı varak demiş— altı varak evliyâullah menâkıbından, sâlihlerin menkabelerinden okursanız iyi olur.” demiş.

Altı varak, yâni önlü arkalı on iki sayfa demek olur. Rakamı belki değişiktir, belki ondur, her ne ise... O büyüklerimizin tavsiyesi, evliyâullahın menâkıbını da okumak, ama

sahih kitaplardan... Tamâmen şişirilmiş ve sağlam olmayan bilgilerle dolu, hurafeyle dolu, mesnedsiz, hattâ dine aykırı şeyler ihtivâ eden, sorumsuz insanların yazdığı kitaplar oluyor; onlar değil... Ciddî alimlerin yazdığı, güvenilir kitaplardan evliyâullahın hayatlarını okumakta da çok fayda var. Onları da okursunuz.

Onun için, Hocamız (Rh.A)'in neşrettiği eserlerin birincisi; bizim tekkemizde Hocamız'ın neşriyatı olarak ilk emrettiği sanıyorum –belki ondan önce, benim haberim olmadan bazı duaları filân bastırmış olabilir ama– *Tezkiretü'l-Evliyâ* isimli evliyâullah hayatlarından bir kitap neşrettik. Hattâ babamla ben, o el yazılarını yeni harflere çekip, ilk baskısını Gümüş Yayınları olarak –o zaman Gümüş Motor şirketi de tekkemizin kurduğu bir şirket olarak faaliyette olduğundan ve Gümüşhânevî Efendimiz'i hatırlattığından– neşretmiştik.

Yâni, insan evliyâullahın menâkıbını okuduğu zaman, onların nasıl yaşadığını; nasıl Allah'tan korktuğunu, Allah'ın sevgisini, rızasını nasıl kazandığını görür. Onun da faydası olur. Bu da önemli! Hocamız'ın böyle bir hareketi de bizim için bir işaret...

c. Geçmiş Ümmetlerin Helâk Sebebi

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum. Ahmed ibn-i Hanbel'in –yâni yine Hanbelî mezhebinin kurucusu mübarek zât, *rahmetu'llâhi aleyh*– Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet ettiği bir hadis-i şerif bu. Efendimiz SAS

buyuruyor ki:⁴

مَهْلًا يَا قَوْمُ بِهَذَا أَهْلِكْتِ الْأُمَّمُ مِنْ قَبْلِكُمْ
بِاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ وَضَرْبِهِمِ الْكُتُبِ
بَعْضَهَا بِبَعْضٍ إِنَّ الْقُرْآنَ لَمْ يَنْزِلْ يُكْذِبُ بَعْضُهُ
بَعْضًا بَلْ يُصَدِّقُ بَعْضُهُ بَعْضًا فَمَا عَرَفْتُمْ مِنْهُ
فَاعْمَلُوا بِهِ وَمَا جَهِلْتُمْ مِنْهُ فَرُدُّوهُ إِلَى عَالِمِهِ

(حم. عن ابن عمرو)

RE. 450/10 (*Mehlen yâ kavm, bi-hâzâ heleket el-ümemü min kabliküm bi-ihtilâfihim alâ enbiyâihim, ve darbihimi'l-kütübe ba'duhâ biba'dın; inne'l-kur'âne lem yenzil yükezzibu ba'duhü ba'dan, bel yusaddıku ba'duhü ba'dan, femâ araftüm minhü fa'melû bihî, ve mâ cehiltüm minhü feruddûhü ilâ àlimihî*)

Ne kadar güzel bir nasihat ile, Peygamber Efendimiz bizi uyarıyor. Bu hadis-i şerifin mealı şöyle:

(*Mehlen yâ kavm*) “Ey ahali! Durun bakalım, ağır olun, kendinize bir sahip olun!” *Mehlen*, bir şeyi yapan insana, “Dur bakalım, acele etme!” mânâsına kullanılan bir kelimedir Arapça'da.

⁴Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.181, no:6702; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

(*Bi-hâzâ heleket el-ümemü min kabliküm*) “Bu sizin yaptığınız şu işten dolayı, sizden önceki ümmetler helâk oldular. Durun bakalım, ne oluyorsunuz, yapmayın böyle!” Helâk oldukları şey ne?.. (*Bi-ihtilâfihim alâ enbiyâihim*) “Kendilerine gönderilmiş olan peygamberlerle ihtilâfa düşmelerinden, onların sözünü dinlemeyip aykırı hareket etmelerinden helâk oldular.” Yâni, peygamberlerin harfiyyen emrini tutmuyorlar; ya te’ville, ya canları istemediği için yapmıyorlar, ya da aksini yapıyorlar.

Meselâ, Mûsâ AS:

“—Haydi bakalım, şunlarla savaşalım!” dedi. Onlar savaşa gitmediler. Dediler ki:

فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ

(مائدة: ٢٤)

(*Fe’zheb ente ve rabbüke fekâtilâ, innâ hâhünâ kâidûn*) “Sen Rabbinle git, o düşmanlarla çarpış; biz burada bekliyoruz.” (Mâide, 5/24) dediler.

Peygamber davet ediyor:

“—Gelin şu düşmanla mücadele edelim!” diye; onlar diyorlar ki:

“—Siz gidin, biz gitmiyoruz!”

Yâni, peygamberlerine muhalefet, ya da söylediği söze karşı çıkmak, ya da aykırı davranmak... Bu sebepten helâk oldular, böyle helâk olur milletler. Daha öncekiler bundan helâk oldular.

(*Ve darbihimi'l-kütübe ba'duhâ bi-ba'dın*) “Bir de kitaplarındaki ahkâm-ı ilâhiyyenin birisini ötekisinin karşısına çıkartıp, onu diğerinin karşısındaymış gibi gösterip, onu reddetmekte ötekisini kullanmaktan helâk oldular.” Yâni kitaplarındaki hükümleri keyfî yorumlarla kullanmak istediklerinden helâk oldular.

(*Inne'l-kur'âne lem yenzil yükezzibu ba'duhû ba'dan*) “Kur'an-ı Kerim, bazı ayetleri öteki ayetlerini yalanlasın diye inmedi ki; birisini alıp ötekisine karşı ‘Allah bu ayette şöyle buyuruyor.’ diye karşı delil olarak göstermeğe kalkıyorsunuz. (*Bel yusaddiku ba'duhû ba'dà*) Aksine, bir ayet öteki ayeti takviye eder, destekler. Aynı kitabın içinde birbiriyle ihtilâflı ayet olur mu?.. (*Femâ araftüm minhu fa'melû bihî*) Eğer doğru düzgün biliyorsanız, Kur'an-ı Kerim'in ahkâmına güzelce uyun! (*Ve mâ cehiltüm minhü*) Bilmediğiniz şeye de burnunuzu sokmayın, karışmayın, o konuda konuşmayın; (*feruddûhü ilâ àlimihî*) bilene bırakın, bilene havale edin, bilene gidin, sorun!”

Muhterem kardeşlerim! Sıradan bir konuda münakaşa çıkar da, bir insan böyle söyler, ötekisi şöyle söylerse; yanılan yanılmış olur ama, çok büyük bir zarara uğramaz. Ama Allah'ın kitabını münakaşa mevzuu yaparlar da, birisi öyle söyler, ötekisi böyle söylerse, yanılan çok fena duruma düşer ve ahireti mahvolur. Allah'ın kitabındaki yanılığ, Peygamber'e itaatteki veyahut şeriatın ahkâmındaki bir yanılığ, insanı çok kötü bir duruma götürür. Bu işi cahiller bir

kere bıraksın, bilmeyenler bu işlere burunlarını sokmasın, ortalığı karıştırmasın! İyi bilen alimlere sorsunlar.

Türkiye'den uzaktayım ama, zaman zaman haber özetleri geliyor. Sonra bu bilgisayarlardan gazetelerin özetleri alınabiliyor, birçok bilgileri görüyoruz. Tabii Türkiye'de olsak, akşamları Ramazanlarda dînî konu diye televizyonlar kim bilir ne oturumlar yapmışlardır. Açık oturum, açık saçık oturum, kırık dökük oturum... Artık neler konuşuldu din namına, bilmiyorum.

Bu dînî konular oyuncak değildir. Keşke salâhiyetli kimseler konuşsa... Hiç bilgisi, ilgisi olmayan insanlar din namına bir şeyler söylerse, hem kendileri dalâlete düşerler, dâl olurlar... “Aman dâllînden etme bizi yâ Rabbi!” diyoruz ya. Hem dâl olurlar; ayrıca üstüne üstelik bir de mudil olurlar, yâni başkalarını da saptırıcı olurlar. Hem kendileri sapmışlar, ayakları kaymış cehenneme, hem de başkalarını kaydırıyor.

Onun için, diyorlar ki:

“—Efendim, işte falanca adam televizyonda çok güzel konuşmalar yapıyor. Kardeşim o kadar hoşgörülü ki!..”

Allah'ın hoş görmediği bir konuyu, kullara hoş göstermeğe birisinin hakkı var mı, haddi var mı?.. Olur mu, Allah'ın yasakladığı zâten kötü, ondan yasaklanmış. Allah'ın emrettiği mutlaka güzel, onun tutulması lâzım! Allah'ın emrettiğini tutmamak hata, yasakladığını yapmak hata...

İnsanlar böyle dikkat etmiyorlar; kendi keyiflerine göre, kendi kendilerine her haramı helâl ediyorlar, her helâli de iptal ediyorlar. Hatta farzları iptal ediyorlar duyduğumuza göre... İnsan hayretler içinde kalıyor. Bu ne fitnedir, bu ne acaib iştir ki, dinin ana esaslarını bile birileri kalkıp iptal etmeğe, yapılmasını diye söylemeye cür'et ve cesaret ediyor.

Peygamber Efendimiz ne buyuruyor:

“—Bu işi iyi bilen müttakî kimselere, tam ehline sorun!” buyuruyor.

Zâten her işin ehline sorulması, İslâm'da ana esastır. Emanetler ehlerine verilir. İyi bilene sormazsa, yarım bilen insan hem kendisi dalâlete düşer verdiği cevapla, hem de seni dalâlete düşürür.

Onun için, soruyu soracağın insanı kırk yerden sorup, ondan sonra güvenilirse sorman lâzım! Çünkü bazıları keyfe göre fetva veriyor. Dine göre değil, Kur'an'a göre, şeriata göre değil, birilerinin isteğine göre...

Hatta karşısında kendisine soru soran insanın temâyülünü sezmeğe çalışıyor; onun gönlü hoş olsun diye, onun keyfine göre fetva veriyor. Tabii kendisi de helâk oluyor, karşısındakini de helâk ediyor.

Bunlar büyük fitne...

Her devrin çeşitli fitneleri var, o fitnelerde bazı insanlar helâk oluyor.

Demin bağlantı sağlanırken, kitaptan bir hadis-i şerifi okuyordum. Mahşer halkı, böyle yığınla insanlar toplandığı zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuracakmış ki:

“—Durdurun ey meleklerim bunları! Bunların içinden kötöleri, cehenneme atılacakları ayırın!”

Mahşer halkından binde 999’u cehenneme gidecek. Yâni büyük hatalar, büyük yanlışlar, büyük sapıklıklar, büyük şaşkınlıklar, büyük kâfirlikler, büyük imansızlıklar yaygın bir şekilde dünyaya hakim olduğundan, ahirette bin kişiden 999’u cehenneme ayrılacak.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, takvâyı öğrenme ayı olan şu mübarek Ramazan ayında, lütfen binde 999 kişinin yanılabilmediğini unutmayalım! Doğruyu bulan binde bir içinde olmaya gayret edelim!

Bunun için de çare, Kur’an-ı Kerim’i okumak; bir... Kur’an-ı Kerim’in de tam doğru anlaşılması için Peygamber SAS Efendimiz’in sünnetine sarılmak; iki...

Üçüncüsü de, —demin okuduğum hadis-i şeriflerden çok güzel anlaşılıyor— sahabe-i kiramın haline, davranışına, sözüne, kanaatine nazar eylemek...

Ondan sonra da ne diyoruz: Evliyâullah büyük zatların da yolundan, yanından ayrılmamak lâzım! Çünkü müttakî insanlar, takvâ ehli insanlar, Allah'tan korkan insanlar her devirde vardır. Hakkı tutan, hakkı söyleyen, haktan ayrılmayan insanlar vardır.

Fitnelere, fesatlara alet olup, onların içine düşüp helâk olmamak lâzım! Çünkü büyük fitneler olacağını Peygamber Efendimiz bildiriyor.

O fitneler de imtihandır. Fitne, zâten bir bakıma imtihan mânâsına geliyor. Yâni her müslümanın imanının denenmesi için, Cenâb-ı Hak böyle karışık, acaib şeyler ortaya atan şeytanları da ortaya çıkartıyor.

Şeytanın varlığı bir hikmete dayanıyor. Hem de şeyâtînü'l-insi, insanların şeytanlarını da ortaya çıkartıyor.

Hatta Deccal'i ortaya çıkartacak veya çıkarttı; Cenâb-ı Hak'ın kendisi bilir, Allahu a'lem. Neden?.. Deccal'in yaptığı şeyler olağanüstü olacak. Herkes, "Ooo, aman, vay be!" diye hayran kalıp, kanan kanacak.

Ama işte onların hepsi imtihan... İyi mü'minler aldanmazlar.

İyi mü'min olmağa gayret edelim!

Bu Ramazan ayı, iyi mü'min olmanın tâlim edildiği tâlim ayı idi, eğitim ayı idi. İnşâallah hayırlı geçmiştir, güzel şeyler öğrenmişizdir, kazanmışızdır; Ramazan'dan sonra da devam ettiririz.

Allah hepinize iyilikler ihsân eylesin... Gönül gözünüzü açsın; her şeyi bütün gerçek vechesiyle, tam görmenizi, tehlikelerden korunmanızı, hayırları kazanmanızı nasib eylesin... Hem dünyada, hem ahirette aziz ve bahtiyar olun...

Sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

07. 01. 2000 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

